

Fiiller - 1 [Fiil Çekim Ekleri (Kip ve Kişi Ekleri) - Anlam Kayması - Fiillerin Anlam Özellikleri]

1. Fiiller anlamlarına göre iş, oluş ve durum fiilleri olmak üzere üç gruba ayrılır. İş bildiren fiiller, öznenin kendi isteği ile gerçekleşen ve bir nesneyi etkilediği fiillerdir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerden hangisinde iş bildiren bir fiil vardır?

- A) Akşamdan beri, çürük dişim sızlıyor.
B) Balkondaki sarı kanaryalar ötüyor.
C) Ocaktaki tencerede patates yemeği pişiyor.
D) Koridorda oynayan çocukları yanına çağırdı.

2. Kipler, haber ve dilek kipleri olmak üzere ikiye ayrılır. Haber kipleri, fiillerin ne zaman gerçekleştiğini ortaya koyan kiplerdir. Dilek kipleri ise fiillere farklı anlam özellikleri (şart, gereklilik, emir, istek) kazandıran kiplerdir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem, dilek kiplerinden biriyle çekimlenmiştir?

- A) Babasının iş gezisinden dönmesini bekliyor.
B) Çocuklar, uçurtmalarını bu tepede uçursun.
C) Yarınki futbol maçı için iki bilet alacaksınız.
D) Köyden gelen sütü sabah kahvaltısında içersin.

3. Gün ola, devran döne, umut yetişe

I

Dağlarının, dağlarının ardında
Değil öyle yoksulluklar, hasretler
Bir tek başak bile dargın kalmayacak

II

Bir tek zeytin dalı bile yalnız.

Sıkıysa yağmasın yağmur

III

Sıkıysa uykudan uyanmasın dağ

Bu yürek, ne güne vurur?

IV

Bu dizelerdeki numaralanmış fiillerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. fiil, istek kipi ile çekimlenmiştir.
B) II. fiil, gelecek zamanla çekimlenmiştir.
C) III. fiil, dilek-şart kipiyle çekimlenmiştir.
D) IV. fiil, geniş zamanla çekimlenmiştir.

4. Oluş fiilleri, öznenin kendi iradesi dışında geçirdiği değişimi bildiren fiillerdir.

Buna göre aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi oluş fiilidir?

- A) Çocuklar okuldan çıkmadan hava karardı.
B) Sanatçının geçen hafta gösterime giren filmini izledi.
C) Yaz sonunda evin bütün halılarını yıkadı.
D) Dün akşam yorgun olduğu için erkenden uyudu.

5. Bir sofa üstünde büyük odalar
Çağırsalar beni: "Gitmeyin! Durun!"

I

Bir bahar güzelliği Sivas halılarında
Sedirler seslense: "Buyurun!"

II

Bu dizelerde numaralanmış fiillerin aldığı eklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

I

II

- A) Şart kipi 2. çoğul şahıs - İstek kipi 3. çoğul şahıs
B) İstek kipi 2. çoğul şahıs - İstek kipi 2. tekil şahıs
C) Şart kipi 3. çoğul şahıs - Emir kipi 2. çoğul şahıs
D) İstek kipi 3. çoğul şahıs - Şart kipi 2. tekil şahıs

6. Yaz gelince ağaçların meyveleri eğilir
Pamuğunun kıymeti dört bir yanda bilinir

I

Bağların hep zümrüt gibi yeşerir

II

Her parçanı sevdim senin Türkiye'm

III

Yüreğimi yaktın geçtin Türkiye'm

Numaralanmış fiillerin anlam özelliği aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

I

II

III

- | | I | II | III |
|----|-------|-------|-------|
| A) | İş | Oluş | Durum |
| B) | İş | Durum | Oluş |
| C) | Oluş | Durum | İş |
| D) | Durum | Oluş | İş |

Fiiller - 1 [Fiil Çekim Ekleri (Kip ve Kişi Ekleri) - Anlam Kayması - Fiillerin Anlam Özellikleri]

7. Fiilin bir kipe göre çekimlenip anlam olarak başka bir kipi kastetmesine fiilde anlam kayması denir. Örneğin “Okullarda her pazartesi İstiklal Marşı okunuyor.” cümlesinde fiil (okunuyor), şimdiki zamanla çekimlenmiştir. Ancak fiilin her pazartesi yapıldığı belirtilerek geniş zaman kastedilmiştir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerden hangisinde anlam kayması vardır?

- A) En sonunda, yaptığı hatanın farkına varmış.
- B) Nasrettin Hoca bir gün eşeğine ters biner.
- C) Çocuklar bahçede saklambaç oynuyor.
- D) Bakan, en kısa zamanda yurda dönecek.

8. Kip ve şahıs eki almış fiillere çekimli fiil denir.

Buna göre “yürü-” fiili aşağıdaki cümlelerin hangisinde çekimli fiil olarak kullanılmıştır?

- A) Hemen dizleri ağrıyaya başlıyor hızlı yürüyünce.
- B) Eskiden ilçeden köye kadar yürüyerek geldik.
- C) Parkta hep birlikte yürüyoruz uzun yaz akşamlarında.
- D) Okula kadar yürümek istemezsen otobüse bin.

9. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde bildirme kipiyle çekimlenmiş bir fiil vardır?

- A) Cahil kimsenin yanında kitap gibi sessiz olmalısın.
- B) Kullandığınız kelimeler nasıl yaşayacağınızı belirler.
- C) Konuşmadan önce düşün, hareket etmeden önce ölç.
- D) Yıkıcı olmakla sözünü esirgememeyi birbirine karıştırmayasın.

10. Fiillerin olumsuz biçimleri fiile kip eklerinden önce -ma/-me olumsuzluk ekinin getirilmesiyle yapılır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde olumsuzluk eki almış bir fiil yoktur?

- A) Yaşlı adamı nerede bulabileceğinizi bilmiyorum.
- B) Gün doğusu sert esmeye başlamadı henüz.
- C) Kişisel serüveninin sonuna kadar gitmeyi unutma.
- D) Yüreğinin derinliklerindeki bu korkudan kurtulmalısın.

11. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde şimdiki zamanla çekimlenmiş olumsuz soru fiili vardır?

- A) Sabahları yürüyüşe çıkıyor musunuz?
- B) Bu hafta yüzme kursuna neden gitmiyorsun?
- C) Roman ve hikâye okumayı seviyor musun?
- D) Arkadaşların seni ziyarete gelmiyor mu?

12. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde, anlam olarak ayraç içinde verilen zaman ifade edilmektedir?

- A) Ben bu akşam biraz geç gelirim. (Gelecek zaman)
- B) Her gün bu hastanenin önünden geçiyorum. (Geçmiş zaman)
- C) Keloğlan, bütün ülkeyi dolaşp hırsız buluyor. (Geniş zaman)
- D) Babam 1940’lı yıllarda İstanbul’a yerleşir. (Şimdiki zaman)

